יז: שנים אוחזין פרק ראשון בבא מציעא

עין משפט נר מצוה

קנג א ב ג מיי' פט"ז מהל' מלוה הל' כח סמג עשין מח טוש"ע חו"מ סי' ק סעי' יב: קנד ד מיי' פ"י מס הל' יא ועיין פ"ט מס מ"מ סמג שם טוש"ע חו"מ סי' נה סעי' ו:

רבינו חננאל

נמחל שעבודו ומפסדו לי. הלכך לא חיישינן דהכא לית ליה [רווחא] אבל היכא דאית ליה רווחא חיישינן. אמר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן הטוען אחר מעשה ב"ד לא אמר כלום. ואמר ליה ר' חייא ר' לא משנתינו היא זו הוציאה גט ואין עמו כתובה גובה כתובתה כלומר לא גרש עד שבא בב"ד וקרע כתובתה ואחרי כן נתן לה גיטה שתקנת חכמים היא לגבות כתובת מנה מאתים בגט ודנה הוא כמו מעשה ב"ד לפיכך אין לו לטענן שפרעתי. ודחה אביי ואמר דילמא מתני' במקום שאין כותבין כתובה קתני אבל מקום שכותבין כתובה אינו גובה בגישה אלא בכתובתה.

מסורת הש"ס

ב) [יבמות פח:], ג) [יבמות נכ: מכות כח:], ג) [כתובות פט:], ד) [כתובות מז. נד: פט:], ה) [יבמות קנח.], ו) [וע"ע תוס' יומא יט: ד"ה מי מיכא].

מוסף רש"י

הוציאה גט ואין עמו כתובה. קס"ד לאומרת אבל שטר כתובתי, גובה כתובתה. ואינו יכול לטעון פרעתיך והחזרת לי שטר כתובתך וקרעתיו, משום דתנאי כתובה מעכב כ"ד הוא, ומהכא נפקא לן בב"מ (כתן) הטוען אחר מעשה כ"ד כ"ד לא אמר כלום, מ"ט כל מעשה ב"ד כמתן דנקיט שטרא דמי (כתובות פח: פט:). דדלאי. הנכסאי (מכות כא:) לי לאו דאמרי לך לא היית מפיק אדעתך (יבמות צב:). ואלמנה מן האירוסין דאית לה כתובה. כתנאי כ"ד אם לא כתב לה, מנלן (כתובות פט:). גובה את הכל. מנה מאתים ותוספת (שם מז:). שלא כתב לה. התוספת, אלא על מנת לכונסה. ואם מת נאירוסין אין לה אלא עיקר כתובה (שם פט:). אלא אי אמרת דלא כתב לה. וכתנאי כ"ד הוא דגבינא לאלמנה מנה ומאתים לכתולה הוא דאית לה, שהרי אין כאן תוספת (שם).

נאמן לומר פרעתי הכל כמגו דאי בעי אמר אין את אשתי וא"ת דבפרק אלמנה ניהוים (כתובות דף לו. ושם ד"ה יתומים) בעי רבי יוחנן היא אמרה לא נתנו מזונות ויתומים אמרו נתננו על מי להביא ראיה והא אית ליה הכא דלא אמר כלום וי"ל דהתם מיירי במזונות דלשעבר ולא בלהבא:

לא אמר כלום. ולא מבעי' במקום שאין כותבין כתובה או במקום שכותבין ויש עדים שנשרפה כתובתה דאינו נאמן לומר פרעתי אם יש לה עדי גירושין אלא אפי' במקום שכותבין כתובה ואינה מוציאה הכתובה אינו נאמן לומר פרעתי אפי' אם היא מודה שהכתובה היא בידה וגם הגט בידה נפרעת בעדי הגט גרידא ואע"ג דכמה שנאמר שטר כתובה בידה הוא מפקיד שאם תחזור ותתבע הכתובה הוא יכתוב שובר שלא תגבה פעם שניה ואפילו אם יפקיד שוברו יכול לומר פרעתי מנה מגו דאלמנה נשתמיך אם אין לה עדי הימומת או פרעתי הכל במגו דאין לו את אשתי אם אין לה עידי קדושין אבל עכשיו שהכתובה היא בידה תגבה שנית מאתים אם יפקיד שוברו שכתוב בכתובה בתולתא דא מ"מ נפרעת בעדי גירושין לבד בלא חזרת כתובתה וגט דר' יוחנן אית ליה פרק גט פשוט (כ"ב דף קעא: ושם) כותבין שובר:

הוציאה גט [ואין עמו כתובה]

גובה כתובתה. והכי פירושא דמתני' לר' יוחנן הוציאה גט אפי' עדי הגט ואע"פ שמודה שכתובה וגט בידה נפרעת בעדי הגט דכותבין שובר הוציאה כתובתה ואין עמה גט פי' עדי הגט היא אומרת אבד גיטי שהלכו להם עדי הגט והוא אומר פרעתי ואבד שוברי שעשו לי אלא מגבה שנית נאמן במגו דאי בעי אמר לא גרשתיך וא"ת אם אמר לא גרשתיך יתמיה לה שאר כסות ועונה וי"ל דטענו מטען והודה לו בשעורין פטור אף מן השעורין כדאיתא בהמניח (כ"ק דף לה:) והא דתניא ברים שני דייני גזירות (כתובות דף קז:) האשה שאמרה גרשני בעלי מתפרנסת על כדי כתובתה התם שמא אם היה הבעל בפנינו היה מודה לדבריה אבל אם היה אומר לא גרשתיך פטור אף מן המזונות וא"ת והיכי מצי אמר לא גרשתיך הא איהי מהימנא דאמר רב המנונא דאשה שאמרה לבעלה גירשתני נאמנת יש לומר אם מוכעת כתובתה או אם יש קטטה בינו לבינה אינה נאמנת כמו בתמת בעלה דנאמנת וכזה הענין אינה נאמנת כפ' האשה שהלכה (יבמות דף קנח. קח.) ומן הסכנה ואילך שיולה להניח עדי הגט נפרעת אע"פ שיש לו מגו ואע"ג דבשילהי הכותב (כתובות דף פט: ושם) פריך אי ליכא עדי גירושין במאי גביא ליהמניה במגו הייגו דוקא לרב דלית ליה דר' יוחנן דאמר הכא דלא אמר כלום אבל לר' יוחנן שיפה כחה קודם הסכנה שאינו נאמן לומר פרעתי לאחר הסכנה נמי יש ליפות כחה דלא יועיל מגו שלו ואיירי כולה מתני' אף במקום שכותבין כתובה ואגיי נמי מסיק כר' יוחנן ומוקי מתני' אף במקום שכותבין כתובה וקשה דבפרק גט פשוט (כ"ב דף קעא:) אמר אביי אבד שוברו של זה יאכל הלה וחדי משמע דסבר דאין כותבין שובר וא"כ הוציאה גט ואין עמו כתובה אמאי נפרעת הא כיון דמפקיד כמה שנשאר שטר כתובה בידה כדפירש' לא יפרע עד שתוציא כתובה ויקרעוה ויש לומר דאביי קבל דברי רבא דאמר עבד לוה לאים מלוה ובפרק המקנא (סוטה דף ז: ושם ד"ה אמר) דתנן אמרה נטמאתי שוברת כתובתה ופריך בגמ' ס"מ דכותבין שובר אמר אביי תני מקרעת דמיא בעלמא הוא כלומר מהכא לא תדוק שגם רבא דאית ליה כותבין שובר דחי התם במקום שאין כותבין כתובה ושמואל דאית ליה אין כותבין שובר ומוקי הך מתני' פרק הכותב במקום שאין כותבין כתובה מצי סבר כר' יוחנן דלא אמר כלום והוציאה הגט הייגו עדי הגט ואע"פ שמפקיד בגט שנשאר בידה שאם לא היה בידה יכול לומר פעם אחרת אם יפקיד שוברו לא גרשתיך אם אין לה עדי הגט מ"מ היא מאמר בעינא לאנסוני ביה דלית ליה דכתבינן ביה גיטא דגן קרעוהו כאביי דנסמוך והוי כמו היכא דלא אפשר דכתבינן שובר כדאיתא בשילהי הכותב (כתובות דף פט: ושם) כתובה ואין עמה גט שכך אירע שכתב לה ואין עמה גט הייגו עדי הגט לא יפרע דנאמן לומר פרעתי מגו דלא גרשתיך ומן הסכנה ואילך גובה אפילו בלא עדי הגט כדפרישת לר"י ורב מוקי התם מתני' בין במקום שאין כותבין כתובה בין במקום שכותבין כתובה וגבינא מנה מאתים ע"י שטר גט וקרעינן ליה דלא תיהדר ומגבי ביה וכתבינן ע"ג גיטא דגן כו' ופליג אאביי דנסמוך ותוספת ע"י כתובה לבדה עם עדי הגט שלא יהא לו מגו דלא גרשתיך ופליג נמי מרבי יוחנן דאמר לא אמר כלום וגבינא בעדי הגט גרידא:

אי לאו דדלאי לך חספא בו'. וא"ת וכי דרך למצא מרגליות תחת חרסי' ומפרש ר"ת דבקרקעית הים אבנים רחבות וגרפות כחרסים ותתחיהן נמצאים המרגליות ובהמוכל (כ"ק דף צא.) נמי אמרינן בלבת במים מדירים והבלית בידך חרס:

אלמנה מן האירוסין במאי גביא. וא"ת אלמנה מן הנישואין ובמקום שאין כותבין כתובה לפרוך במאי גביא אי לא אמרינן דלא אמר כלום דמן האירוסין אין יכול להוכיח דאית לה כתובה ולפרוך מן הנישואין במקום שאין כותבין וי"ל דבמקום שאין כותבין אמי שפיר דאינו נאמן לומר פרעתי כיון דלא נתקנה כתובה בתוכו מקום אלא במקום שכותבין בשלמא אי לא נתקנה כתובה אלא בשביל תוספת אבל מנה ומאתים אינו נאמן לומר פרעתי לכבי מן האירוסין דאין לה תוספת לא תקינו אבל אי אף משום מנה ומאתים תקנו לכתוב כתובה דנאמן לומר פרעתי מן האירוסין נמי יהא נאמן לומר פרעתי ויתקנו לכתוב כתובה:

מן האירוסין מנא ליה דאית לה בתובה. ולא מצי למיפסט מהא דתניא פ' מי שמת (כ"ג ד' קמה.) המחרם את האשה בתולה גובה מאתים כו' דאיכא לדחויי נמי בדכתב לה וסיפא איצטריך ליה דקתני מקום שנהגו להחזיר קדושין כו' ומ"מ אמת הוא דאכוסה יש לה כתובה אפי' לא כתב לה כדמוכח פרק האומר (קדושין ד' פה. ושם) דקאמר היא אומרת קדשתי והוא אומר לא קדשתיך הוא מוחר נקרוכוחיה ואם נתן גט מעצמו כופין אותו ונותן לה כתובה והתם ע"כ לא כתב לה דאי כתב לה היכי מצי למימר לא קדשתיך דאין דרך לכתוב כתובה קודם קדושין וכן מוכח פרק נערה (כתובות ד' מד.) וכאן אינו רוצה להוכיח אלא מן ברייתא או מן משנה ולא מן מימרות המאולאים אי נמי הכי קבעי באלמנה מן האירוסין דלא מגבי בעדי מיתה דליטעון ולימא פרעתיה אבל בגרושה אף מן האירוסין פשיטא ליה דאית לה כתובה דגובה בשטר גט כמו גרושה מן הנישואין במקום שאין כותבין וקורעין הגט ונכתוב אגביה גיטא דגן כו' ומסקנא דסבר אביי כרבי יוחנן הטוען כו' דלא אמר כלום אפי' אלמנה מן האירוסין אית לה כתובה[1]:

מטו

במקום שאין כותבין כתובה. דלא סומכין על תנאי כ"ד ותגבה לעולם עד שיוציא הבעל שובר. דגט שמעיד שגרשה הוא מוכיח שחייב הוא לה כתובה: **אי לא.** נקיט לה: **לא גביא.** אי משום דחיישינן דלמא הדרא ומפקא כתובה וגביא זימנא אחריתי א"כ משום דאי בעי אמר פרעתיה: **לאו מלתא היא דאמרי.** דבמקום שכותבין שטר כתובה יכול לטעון פרעתי דאם כן אלמנה מן האירוסין דאף במקום שכותבין אין כותבין מן האירוסין: **במאי גביא.** כתובה על כרחך בעדי מיתת בעל: **לטעון.** יורש ולומר פרעתי: **בפקנסן.** שתקנו בכתובה לאלמנה והלא הכל יטענו פרעתי: **גובה את הכל.** בין כתובה של תנאי כ"ד דהיינו מנה לאלמנה ומאתים לבתולה בין תוספת: **שלא כתב לה.** את התוספת: **דיקא נמי.** דבכתב לה מיירי: מאי

מאי

---

[1] א) [כתובות פח:], ב) [יבמות נכ: מכות כח:], ג) [כתובות פט:], ד) [כתובות מז. נד: פט:], ה) [יבמות קנח.], ו) [וע"ע תוס' יומא יט: ד"ה מי מיכא].

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com